

Шийка Г.В., Тимошишин І.Л.

студентки 2-го курсу факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА: ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Відповідно Закону «Про безоплатну правову допомогу» та статті 6 «Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» від 1950 року, будь-яка людина, яка обвинувачується у вчиненні правопорушення, передбаченого кримінальним кодексом, має право на захищати себе самостійно або з допомогою відповідного особи з відповідною юридичною кваліфікацією, яку особа обирає самостійно або яка може бути призначена їй, відповідно до закону, безоплатно [1].

Україна, для виконання цих зобов'язань, ратифікувала «Європейську конвенцію з прав людини і основоположних свобод» (далі – ЄКПЛ), рекомендації Ради Європи від 02.06.2011 року та прийняла відповідний закон, а саме Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 09.07.2011 року. Метою даної ратифікації є визначення правового наповнення права на безоплатну правову допомогу, механізми реалізації цього права та процедура його надання, їх державний захист. Закон поділив їх а первинну та вторинну.

Первинна безоплатна правова допомога – це донесення до особи перелік гарантованих прав та свобод, а також можливості їх захисту від незаконних посягань з боку службових або посадових осіб. Вона являє собою надання консультативних послуг,

Вторинна безоплатна правова допомога є державною гарантією яка реалізує загальний та рівноправний доступ до правосуддя. Реалізація вторинної правової допомоги являє собою представництво інтересів осіб в судах та інших органах де це є необхідним, що мають на неї право.

Одним із найважливіших недоліків Закону «Про безоплатну правову допомогу» є те, що він не дає особі право обирати хто буде представляти її інтереси, тому, що відповідно ст. 19 даного Закону: центр безоплатної правової допомоги обирає особі захисника. Така ситуація порушує пункт «с» частини 3 статті 6 ЄКПЛ та не відповідає Конституції України [4].

Можливістю укласти договір про надання правової допомоги особами, які мають на це кошти порушують заборону дискримінації за матеріально майновою ознакою, передбачені статті 14 ЄКПЛ (заборона дискримінації)

Також в Законі «Про безоплатну правову допомогу» не передбачені вимоги відповідно до яких може надається безоплатна правова допомога малозабезпеченим громадянам та перевірка майнового стану особи, яка

притягується до кримінальної відповідальності. Що породжує ситуацію коли така допомога надається особі яка має ресурси на платну правову допомогу.

Доречно звернути увагу на те, що під час судового розгляду кримінальних правопорушень суддя або органи досудового розслідування можуть нав'язати особі безоплатну правову допомогу для прискорення розслідування кримінального правопорушення, чим побавити особу можливості забезпечити собі захист самостійно, що дає змогу органам слідства впливати на провадження навіть зі сторони захисту.

Іншою проблемою є відсутність можливості заміни адвоката, що породжує затягування кримінального провадження. Наприклад, часті випадки коли адвокат систематично не з'являється в судові засідання – центр безоплатної правової допомоги не може замінити його. Згідно ст. 24 Закону «Про безоплатну правову допомогу» адвокати можуть бути замінені тільки в деяких випадках, що теж сприяє затягування кримінального провадження. Такі відстрочки призводять до порушення права обвинуваченого на розумі строки провадження (ст. 6 ЄКПЛ) [2].

Слід зазначити, що адвокатська діяльність відповідно Закону «Про адвокатуру» є незалежною професійною діяльністю [2]. Однак адвокати які надають безоплатну правову дорогу вимушені її розголошувати при наданні певних документів посадовим особам системи безоплатної правової допомоги. Для отримання винагород за надання безоплатної правової допомоги адвокати вимушені в якості доказів надавати документи, які зазвичай містять адвокатську таємницю. В результаті чого багато осіб із системи безоплатної правової допомоги мають доступ до даних на які розповсюджується адвокатська таємниця.

Має великі недоліки одна із самих важливих гарантій незалежності адвоката – оплата праці. За останні роки вона в цілому знизилася до 1.2 доларів за годину, до цього варто додати затримки цих виплат. Така ситуація посилює залежність адвокатів від держави та можливість реалізації корупційних схем [5].

Справжньою проблемою адвокатів є проблема їх допуску адвокатів до системи безоплатно правової допомоги через наявну систему конкурсів з відбору адвокатів, яка не є прозорою.

Така практика не лише хибна, але й фактично є формою державного регулювання та навіть вибіркового контролю над тим, яким адвокатам дозволяється практикувати в системі БПД. Це є неприпустимим, оскільки всі адвокати вже пройшли підготовку та показали свою кваліфікацію під час складання кваліфікаційного іспиту. Крім того, якість їхньої роботи має оцінювати кваліфікаційно-дисциплінарна комісія, а не чиновники Міністерства юстиції України. Така система вступає в протиріччя з принципом саморегулювання адвокатури та адвокатської діяльності,

її незалежності від держави та неприпустимості дискримінації при користуванні правом на здійснення адвокатською діяльністю.

Отже, наявна система безоплатної правової допомоги потребує низки заходів для її вдосконалення та приведення у відповідності із самим законодавством України та основними його принципами

Список використаної літератури:

1. Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 09.07.2011 року
2. Європейська конвенція з прав людини і основоположних свобод від 17.07.1997 року
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17.4>. Конституція України від 28.06.1996 року
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 року № 465 «Про порядок оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу»

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент ***Храпенко Олена Олегівна***

Шолудько І.О.

студентка 1-го курсу магістратури факультету прокуратури та слідства (кримінальна юстиція) Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ МЕДІАЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

В сучасному суспільстві, для суперечок юридичного характеру властивий відносно високий рівень конфліктної напруженості. Традиційне змагальне вирішення спорів за допомогою правосуддя дуже часто сприяє загостренню конфліктів, і як наслідок припиненню існуючих відносин сторін. Судове вирішення спору нерідко призводить до значних втрат сторонами сил, часу та коштів, а остаточне рішення, зазвичай, не влаштовує як мінімум одну зі сторін. Саме тому, звернення до альтернативної форми врегулювання спору та використання примирних процедур, серед яких чільне місце займає медіація, набувають широкого визнання.

Медіація передбачає позасудове врегулювання конфлікту, яке являє собою чітко структуровану переговорну діяльність, яку здійснює